

ЗЕМУНСКИ ГЛАСНИК.

Земунски Гласник излази Недељом у јутру. Цена му је годишња 5 форинти у банкнотама заједно с поштарином или достављањем у кућу. За предбројнике у Србији стане лист овај дукат цесарски с поштарином. За Босну, Херцеговину и Стару Србију 60 гроша турских, ван турске поштарине, коју предбројници сами имају плаћати.

Број 48.

Предлату на Земунски Гласник прима из Аустрије Сопронова печатња у Земуну, из Београда и унутрашње Србије г. Велимир Валожић у Београду. Предбројници из Босне, Херцеговине и Старе Србије предброје се у плаћеним писмима код управе вилајетске печатње у Сарајеву. Без новаца никакве се не уважавају наручбине.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Примичемо се крају године нашега листа. С истинитим уверењем, да смо све могуће чинили да би нам лист што више послужио интересима наше општине и народа нашега, позивамо поштоване читаоце на нову предлату.

Наш ће лист и одада бити веран израз народне тежње и потребе, и извештач сувремене радње. Слободном гласу свакога пријатеља народног напретка увек ће бити отворен. Лична протеривања неће никада наћи утежишта. Верни програму своје службићемо увек интересима општине и самосталном развиту нашега друштвеног живота и народне привреде. До бољег одзива читајуће публике стоји, па да лист увеличамо.

„Зем. Гласнику“ годишња је цена 5 форината. Примају се претплате и на по и четврт године.

На челу листа стоји, где и како се може на „Земунски Гласник“ претплатити, као и остали услови.

Уредништво.

Наше основне школе.

Временом се мењају околности и појављују нове потребе. Но то време неће никада доћи, које би опозвало потребу школе. Школа је уздигла свет до овога високог степена образованости. И даљи развитак њезин зависи једино од школе.

Народи, који су подјармљени, могу се јунаштвом ослободити, али да ту слободу и себе у њој одрже — најпотребнија им је образованост, која се у школи добија.

Свет је постао рађањем од оца и мајке, али образован свет постао је само васпитањем, које нам школа даје. Без ње би остала и држава и човек у њој као и свака сурова материја без икаква напретка за њих саме и без икакве користи по човечанство. Ми смо у неколиким чланцима у овоме листу говорили о радњи и образовању за њу и јасно смо показали, да не може бити успешне

радње без предходне школе. Свако напрезање без тога остаје голо напрезање, остаје очевидно сатирање свога труда и живота. Цена је свачијем животу једна иста. Упропастити га, учинити га не корисним — то је и грех и штета, јер је са свачијим животом скопчана дужност, која га чини одговорним пред лицем народа, пред лицем целог човечанства. С тога треба родитељима, да им је прва реч *школа*, коју својој дораслој деци изустане, као што је детету прва реч: „мама“ или „тата.“

Важност и уплив школе најбоље се показује на стању једнога народа, а тако исто и стање једнога народа показује у каквом су цвету његове школе.

Упитајмо се, како ми Срби стојимо у томе погледу? Погледајмо на школе или на стање наше, па ћемо одмах видети, да је — рђаво. Овде је најглавније питање: зашто је тако? Није ни то тајна.

Ми имамо осим државне власти и највишу духовну, којој је дужност старати се за школу и цркву народну, јер је најпосле у напретку њиховом и напредак државе. Па опет они толико раде, колико и неми зидови свете цркве, који стоје само као споменици велике идеје Христове! Кад би један пут народно очекивање могло сломити њихову нерадњу, па кад би се сами запитали оним речима: *die, sur hic!* (реци, зашто си овде!) заиста не би могли остати и даље само претстављачи господства, него би били прави носиоци своје велике дужности.

То је један узрок, али има кривице томе злу стању нашем и наших школа у самоме народу.

У онште велико је зло по нашу народну радњу, што је код нас богатство одељено од патриотизма и науке. Препројите наше народне људе, који свој живот посветише животу народном, па ће те наћи саму

сиротињу, за које раденике богаташи и не знају. Толико они маре за народ. Њихова је сва брига сачувати, умножити или распудити очинску тековину на своја уживања и страсти. У нас су учитељи тако слабо наплаћени, да у то преважно звање само из невоље људи иду, као у војнике и глумце. Наши учитељи живе скоро као и они, што од куће до куће заслужују кору хлеба, а слуге наших богаташа живе колико боље! А што? Ваљда за то, што учитељи ваљане грађане држави одхрањују, а „локаји“ имају да показују велико господство — сугету свога господара. Но кад немамо богатих патриота, а оно желимо, да нам бар богаташи буду патриоте!

Осим тога има још један узрок, што су нам школе лоше, а и тај је у самоме народу, или у родитељима. Има тога и код нас у вароши, а у селима особито, да отац не да дете у школу. Мисли, да ће му бити од веће вајде код куће, шегртујући у дућану или чувајући стадо у пољу. Други опет слабо цене народну школу, те дају децу у туђинску, а неће да знају колико греше тиме. Такве родитеље ваља сетити на Аристипа, који је од једнога оца искао 1000 драхми, да му васпита сина, а отац одговори: „За те новце могу купити себи једнога роба.“ „Купи,“ одговори философ, „па ћеш онда два имати.“

Кад говоримо о образовању народном, онда је овде на свом месту, да речемо коју и о домаћем васпитању, које иде увек упоредно са школом. Добра школа и ваљано домаће васпитање потпомажу се узјамиче, као год што је рђаво домаће васпитање кадро спречити напредак у школи и обратно. Но о томе и о промени у нашој основној школи земунској у идућем броју.

(Свршиће се.)

ДОМАЋЕ И СТРАНЕ ВЕСТИ.

Земун. Наступило је школеко време. Приспедоше нам и нови учитељи, и школека комисија живо настојава, да школеко учење што пре и што успешније одпочне. Два дана један за другим имадоше чланови комисије састанке своје, на којима беху и господа учитељи. Ту се договарало о разређивању учитеља у школске разреде. Господа учитељи изјавише се, како они желе да се разреде по разредима, и та њихова жеља одговара са свим предлогу шк. комисије. Само г. Вићентије Ајваз заиште, да се њему да први разред, а у старији да дође г. В. Петровић, што се одобри. Још је закључено, да се школека комисија молбом одмах обрати на магистрат, да се српска деца упуте у српске школе и да се у немачке школе не примају српска деца без сведочбе, да су српске школе походила.

У Понедељник су чланови шк. комисије увели учитеље у школе и горњоварошке учитеље претставили су тамошњем г. пароху и неким општинарима. Но у тај дан није се могао рад у школи одпочети, почем се школе код богородичне цркве тада крчише. Тек је у Петак одпочето са поделењем деце у разреде, а предавање почеће сутра у Понедељник.

У Среду беше опет седница шк. комисије, у којој је прочитан допис магистрата, да је ново изабрана учитељица захвалила на избору, услед тога да се нареди, да се први женски разред придружи старијем разреду и да предлог поднесе магистрату, како да се попуни опет упражњено место учитељице у првом разреду. Закључено је, да се учитељица у старијем разреду упуте, да привремено прима женску децу за први разред и да се писмено предложи магистрату, да се одмах стечај у новинама распише.

За тим се израдио предлог на основу позива црквене општине, како да се сиротинским ђацима српских школа набави обућа и одело. Предлог комисије препоручује у том погледу: 1. црквена општина да одреди извесну суму из ђачког фонда на то; 2. да се један део од прихода од ђачке беседе о св. Сави на ту целъ определи; 3. да се обраћа на милосрђе појединих суграђана ради прилога у новцу или старим хаљинама и т. д.; 4. да се избере одбор од три лица, који ће имати цовце прикупљати, наручбине чинити и у

споразумењу са господом паросима и учитељима пронаћи, која су деца потребита.

Јавили смо, да су господа пароси умољени, да сачине списак деце, која су за школе. Том позиву одазвали су се одмах г. парох Савић и г. капелан Руварац, по горњоварошки парох г. Суботић досад то још учинио није. Но нама се чини да списци г.г. свештеника нису достатачни, јер показују са свим не знатан број деце за школу. Ако би то тако било, доиста рђаво би стојало са српским становницима у Земуну. Ваља нам ту споменути, да је од стране магистрата полицији дат налог, да поузданим полицајним органом позове родитеље, а ако је нужно, да их натера, да своју децу 23. Септембра у школу код богородичне цркве ради уписивања доведу. Да ли полиција није могла због кратког времена или другог каквог узрока тај налог извршити, или је кривицом родитеља, не знамо, но у речени дан баш ни једно ново дете не беше доведено у школу ради уписивања.

О немачким школама и о реалки донећемо у идућем листу извешће, за сад ћемо само приметити, да није довољно имати добре учитеље, него треба их и потпомагати са свом силом. Свештенство, месна власт са својим органима, варошко и црквено заступништво и родитељи треба да се старају, да деца посећују школу.

(Седница црквене општине. 15. Септембра.)

држана у дворани школекој. Осим г. Ореља као председника и комесара беху присутни четрнаест чланова и г. Василије Суботић парох као пованик.

Г. Орељ отвори седницу и пре свега разложи, рашта се скупштина састала. Рече, да ваља изабрати стипендиете за задужбину цантелићеву, на напомену како је то важна ствар и да ваља савесно радити, како би се постигла она целъ, коју је дароватељ у своме родољубном одушевљењу имао пред очима. Напошетку замоли да се еродници проситеља, ако их ту има, уклате, кад дође до избора.

Г. Н. Савић, парох захте да се прочита тестамент, што г. Орељ по саглашењу скупштине и учини. У тестаменту се каже, да поклоњеним имањем управља црквена општина, а интересом да се уче ђаци из виших школа, које општина у својој седници бира. Изабрани стипендиста мора бити добар ђак и ваљана владања, и мора бити сиромаш, а особито се има гледати и на то, је ли без родитеља. Рођаци имају првенство.

За тим се поведе разговор о томе, које су више школе. Г. Паић мисли, да се више школе почињу четим разредом гимназије, па с тога и предлаже, да се бирају само они, који су већ свршили четири разреда. Г. др. Миланковић говори, да је по староме систему био универзитет виша школа а у новије време и гимназија. По томе се и српска Матица владала, те је у Текелијануму примила само оне, који већ ступе у универзитет, а сад прима и од шестог разреда. Тако би, рече, могли и ми радити и бирати, само оне, који су свршили 6. разред и ђаци из политехнике. Г. Н. Савић парох доказиваше, да се више школе по-

чињу одмах првим разредом гимназије. У томе га потпомагаху г.г. Ст. Андрејевић и Максимовић. Г. Орељ допуњујући Паићев предлог тиме, да у више школе стада и реалка ставља на гласање његов и г. др. Миланковића. Већина беше за предлог г. Паића, што је и у протокол као закључак заведено.

После тога почну се читати молбенице и сведочанства проситеља. Слабији беху одмах стављени на страну и не узимаху се у обзир при избору. Прочита се молбеница и сведочанство рођака цантелићевог Ранковића из Буковца, по пошто у крпеном писму није доказано ерство, и пошто је стављен закључак, да само ђаци од 5. разреда на више могу бити изабрани, а он је тек први свршио, то се и његова молбеница метне са свим на страну. Са бољим сведочанствима беху одобрани ови: Мита Недељковић, Милан Јовановић, Миливој Стојановић, Ал. Петровић, Радослав, Варади и Михајловић.

За М. Недељковића рекоше да има једну стипендију али је мала, с тога закључи општина, да му се даје још и помоћ од 60 ф. из ђачкога фонда све док не добије већу.

Г. др. Миланковић предложи, да се двојица за те две стипендије изберу без тајнога гласања и, то тако, да се узме један, који најбоља сведочанства има и други, који је ма и лошији нешто, али најсиромашнији. Ту се развије дуга дебата, и најпосле се приступи тајном гласању, те тако буду изабрани Ал. Петровић и Радослав.

За тим је закључено, да се стипендистама свака три месеца унапред шиљу новци, а они да имају цркв. општини подносити сведочанства од свакога течаја.

Г. Н. Савић парох изјави захвалност г. Орељу, што се равнсно аузвимао око остарења те закладе, на што и скупштина једнодушно пристане. Беше још и других предмета за решавање, али је подне било превалило, те се одложи све до идуће седнице.

Исправак. У прошлом листу на другој страни и трећем ступцу, неслаести ред одозго ваља читати: „као што је то виша власт наредила, па то ни сад још учинили нису.“

— Као што спомену смо у кратку у прошлome листу, питање о регулсању Саве опет је покренуто. Јависмо и то, да је техничка комисија сад скоро ту реку прегледала. Допућавајући то извешће јављамо, да је хрватска дворска канцеларија ово питање наново покренула, којој се придружило и државно војно министарство. На челу комисије стоји инспектор централне морске власти у Тријесту г. Јозеф витез Маузер, који је приознат за ауторитета у хидротехничким стварима. Од стране војног министарства додат му је погранични директор грађевине госп. Бенгелроде из Загреба а паробродско друштво заступљено је земунским бродарским инспектором госп. Бодвином. Комисија је тог мњења, да најпре треба корито Савско очистити од пањева и прудова, које поглавито проузрокују босанске речице Уна, Врбас, Босна и Дрина, што улазе у Саву. С тога је комисија предложила, да се и турска влада позове, да и она носи извештај део трошка. Комисија није за то, да се

просеци копају, јер би тиме оскудила у води још већа била, него што је сада. Досад је ствар само површно испитивана, но испитивање ће се не одложно продужити и предрачун дотичном месту подпети. Као што чујемо, посао регулисања започеће идуће године одмах, како то буде стање воде допустило.

— Ноћу од Четвртка на Петак у два сахата после поноћи приспела је овамо сепаратна лађа „Максимилијан“, на којој се налази раскнез Александар, Филип Станковић и Паја Трипковић, доведени из Пеште ради суочења са кривцима из Београда. С том лађом дошао је и судски персонал. Господа: председник Тит Пајор, приседник Петери и судски писар Веровац, као и државни тужиоци Валтазар Строкаи и Јосиф Сарваши. Ту је и лекар раскнежев др. Грос, и судски лекар др. Шмит. Војничка стража која допрати оптуженике, састоји се из шеснаест момака од регименте надвојводе Мекленбург, под командом једнога стражмештера. Дошао је и један поручик од пештанске плацкоманде. Војници беху одмах измењени. Сад чувају лађу 30 момака под командом једног потпоручика. Лађа је пустила ленгер сред Дунава како неби био никакав саобраштај са оптуженицима с поља могућан. Кнез станује у великој кабини за женске и непрестано је уз њега један пештански полицајни чиновник. Тако исто и уз остала два окривљеника по један полицајни чиновник с њима заједно у кабинама, које су једна десно, друга лево до точкава. Пред вратима од женског салона и пред онима од кабина стоји по један стражар са запетом пушком. Ови чиновници прате их и онда, кад се двапут на дан шетају по крову, наравно сваки у друго време. За време шетања по крову сва је стража под оружјем. Паја Трипковић налази се у кабини, које прозор гледи на Земун, а Станковић има изглед на аду. То га ваљда слабо занима, те је јуче дао себи донети српске новине, да се читањем забавља. Кнеза послужује један пештански варошки пандур, а и његов је кувар ту, који му зготови јела. У Петак позвао је више њих од официра на вечеру. Јуче у 11 сахата почело је суочење Станковића са тројицом криваца из Београда, које доведе српски пароброд „Делиград.“ То су: Мајсторовић, бивши саветник, Др. Станојевић, бивши професор на вел. школи и Станко

кавечија код „круне.“ С њима је дошло и неколико сведока. И ова је лађа пустила ленгер на сред Дунава одмах до „Максимилијана“ тако, да се с једне лађе на другу ћуприцом прелази. На српској лађи чувају ћуприју два жапдара, на аустријској опет два војника. Суочење продужиће се у Понедељник и Уторник а можда ће још више дана трајати. Српски судца Лазаревић присуствује испитима. — По „Пешт. Лојду“ остаће г. Сарваши после суочења овде, јер је опуномоћен, да истражи кривце, ако би их по Славонији и војној граници било. Речени лист вели, да му је с тога дата власт, да може по потреби сумњиве људе и затворити.

(Заједно.) У прошлу недељу држао је одбор за одбрану од ватре седницу, у којој закључише: 1. да се становници ове вароши још једанпут позову на уписивање за чланове друштва. 2. да се засад само у дољој вароши својевољачка обрана ватре организује, и да се иста на четир квартала, у сваком са посебним ширком и са нужним справама смести. 3. Чланови одбора господа Ивић и Велш умовљени су, да што пре и што простије израде правило, како би се оно скорим друштву на претрес и усвојење поднети могло.

— Јуче по подне отпутовао је г. ђенерал барон Кшиж приватним послом у Пешту. — Пре неки дан дошао је у Земун госп. подмаршал Скудје да прегледа као дивизиони ђенерал овдашњи гарнизонски батаљон регулаша. Отпутовао је у Варрадин. — Г. Каниц вративши се са свога пута из Бугарске, јуче је пошао за Беч. — У „Видовдану“ читамо за овога чувеног научењака ово: „Г. Каниц вратио се са свог пута из Бугарске, још се бави код нас, и као што чујемо сутра намерава полазити кући да доврши свој предузети посао. Он је особито срећан био на овом садашњем свом путу. Прошао је сав предео између Лома и Тимока до Коца-Балкана. Не само је у том пределу пронашао толико ствари, да се карта његова мора са свим променити, него и у археологијском погледу постигао је срећних и великих резултата. Између осталог да напоменемо само, да је у Арчер-Паланци и на реци истог имена пронашао остатке некога римског насеља, а близу Рабиша открио стару римску варош Камбустику, која је тим важнија, што ће тек сада помоћу овога места моћи јасно и не сумњиво да се означи велики овај и знаменити римски друм, који је ишао између Ниша и Арчер-Паланке. А ово је у интересу и за светски саобраћај. Чујемо да ће г. Каниц кроз два или три месеца у

органу бечке академије обелоданити све резултате садашњег свог путовања по Бугарској.“

— Из Београда нам пише наш дописник ово: Наша је просветна струка дуго чекала за својим министром. Њезин заступник, садањи министар финансије, није хтео ништа у томе погледу предузимати. То му се може само одобрити, јер је и тиме више послужио добру земље, него пређашњи заступник тога министарства, за којим је мрачна сенка остала од његове радње у просвети Србије. Сада је тој прекој потреби лепо одговорено избором новог министра за просвету и то у лицу г. др. *Димитрија Машика*, који ће уједно бити за време и министар иностраних дела. Немачке новине броје новог министра просвете у савршено либералне људе. Мило нам је, што им се дала та прилика, да могу то казати. И ми се радујемо томе сретном избору, јер смо уверени, да ће напредни и слободни дух новог министра и умети и хтети подићи зануштену просветну струку у Србији. Нека пусти само слободно свој не зависни поглед по многим потребама наше Србије, и искрене патриоте биће му свагда рукопомоћ у племенитом раду. — Читасмо чланке у вашем листу о нашем „Првом Српском акцијском друштву“. Није чудо, што сте поклонили места у вашем листу тој ствари, јер је заиста важна. Но поред свега тога, поред свију оних поштованих имена, што се појавише као основачи — наш се Београд опет веома лоше показао и ако је у томе његова велика корист. На против, одзив из унутрањости Србије мора се похвалити, и морамо се радovati онаком свесном схваћање те потребе. Међу тим још се надамо од свуда, па и од наших суграђана, да ће се томе подужећу одазвати са оном ревношћу, коју захтева тако важна ствар и напредак трговине наше. — Ми амо чујемо, а ви ћете то још боље знати, да раскнез Карађорђевић са Трипковићем и Станковићем зацело долази у Петак у Земун. (Дошли су. У.) И тако ће се и то један пут свршити и ми ћемо се онда до који дан опростити опседнога стања и у опште ове неизвесности. Што се Владимира Јовановића тиче, то вам и одавде могу као са свим позитивно јавити, да на њему нема никакве кривце и да ће бити зацело ослобођен, а да се нашао јемац за њега, већ би био до сад и пуштен. Заиста се морамо чудити пештанским Србима, па и жалити, да

су тако немарни према човеку, кога је чисто патриотство засведочено, те се још до сада не примише јемства. И овом приликом износимо на видик, колико уместо поштовати народне људе! Што се криваца у Београду тиче, могу вам као извесну ствар јавити, да неће више ниједне смртне казни бити. Злочинство ће се њихово тамницом казнити. — Са прилозима за споменик кнезу Михајлу иде доста споро. Досад нема још ни 3000 дуката. Руски вештак који је у Новгороду онај славни монументал хиљадугодишњег постанка руске државе израдио и који се од неког времена овде у Београду бави, поднео је нацрт кнежевог споменика. Кажу да је диван, али за њ треба 13.000 дуката. Исти вештак Рус полази до који дан одавде. — Г. Јеврем Грујић, који се читаву годину бавио у Бечу, вратио се сада са својом породицом у Београд.

— У Прагу беху опет знатни немири и то због забране митинга код Панкраца. Свет се скупио тамо и око 3 сахата по подне беше до 8000 душа. Полиција је закртевала, да се разиђу, но заман, и е тога онда поседну улице један део хусара и три батаљона пешака, да се неби народ још више прикупљао. Светина се бацаше камењем на војнике и неколико их рани. Војништво је добило налог, да не пуца. Осим тога светина је полупала прозоре на немачком позоришту и на кући власника новина „Тагесботе,“ коме је претила, да ће му кућу са земљом сравнити. — Уредник чешкога листа „Pozol z Prahy“ Талман осуђен је на 8 месеци тамнице и на губитак од 2000 ф. од кауције.

— Из Галца јављају о новом злостављању Јевреја. Светина навали на њихову синагогу, те дође и до сукоба и остаде више рањених. Полиција је повратила мир. Повод томе даде не знатна препирка између деце румунске и јеврејске на улици.

— Рајна је наново јако нарасла и поплавила целу порајнску долину. У кантону Тесину су многа лица пострадали. Железнични савез је прекинут између Але и Цере.

— За наследнике шпанолскога престола именују још и принца Наполеона и војводу Аоста, другога сина талијанскога краља Еманујила. Мати краљичина с фамилијом отишла је на енглеским и француским бро-

довима из земље у Француску, а самој краљици Изабелли одредио је папа стан на Квиринагу, ако би у Рим дошла.

— У Цариграду је откривена завера против султана Абдул-Азиса. Завера је велика. Многи су већ позатварани. Цео се план још незна, но толико је извесно, да су хтели Абдула убити или збацити.

— На Криту беше опет жесток бој, кога је јуначни старац Коракас са својом малом четом усташа изазвао. Турци га умало не ухватише, јер му убише коња под њим. У истоме боју беше и један стари вођа клефта, који је од 1821. г. до сад у 108 бојева био. Ту је погинуо. Турци му одсекоше главу, но Крићани их не оставише, докле је не освојише и после је с телом свечано сахранише. Турци су са свим побијени и Крићани се храбро држе, ма да Турци и пријатељи њихови трубе, да је устанак угушен.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Беч, 28. Септембра. (Телеграм.) Банатека шеница у Бечу, 86|89-фунт 4.85—5.00; у Буру тиска шеница 85 $\frac{1}{2}$ |89-фунт. 4.47 $\frac{1}{2}$, моришка шеница 87 $\frac{1}{2}$ |88-фунт. 4.90; у Визелбургу визелбуршка шеница, 86-фунт. 4.40. — Раж у Бечу, за готово, словачка 80-фунт. 3.70, 84-фунт. 4.05; мађарска 78|80-фунт. 3.35. — Јечам у Бечу, стара роба, вацки 76-фунт. 3.60; мађарска 71-фунт. 3.42 $\frac{1}{2}$. — Мађарска зоб транзито, стара роба 46-фунт. 1.89, 49-фунт. 2.12; мађарска зоб, транзито, нова роба 46-фунт. 1.84, 50-фунт 2.04. — Промет у шеници 30.000 мерава.

Стање воде Саве.

Код Земуна:

У Петак 26. Септембра: 2 ст. 8 пал. над нул. Суво.
„ Суботу 27. Септембра: 2 ст. 7 пал. над нул. Облач.
„ Недељу 28. Септембра: 2 ст. 8 пал. над нул. Суво.

Код Митровице:

У Петак 26. Септембра: 2 ст. 10 пал. над нул. Суво.
„ Суботу 27. Септембра: 2 ст. 8 пал. над нул. Суво.
„ Недељу 28. Септембра: 2 ст. 6 пал. над нул. Облач.

Код Сиска:

У Петак 26. Септембра: 1 ст. 0 пал. над нул. Суво.
„ Суботу 27. Септембра: 0 ст. 10 пал. над нул. Суво.
„ Недељу 28. Септембра: 0 ст. 4 пал. под нул. Суво.

III Земун. 28. Септембра. Бербачи по квантитету добра је. Што се пак каквоће тиче, то они, који су пре кретова дна похитали с бербом лош квалитет добише, но они, који беху стрљивији истина нешто су мање добили, али им је квалитет особито добар. Цене још нису утврђене, јер оно мало, што се продало досад по 2.70 до 3 фор. неможе се сматрати као право мерило цене, а изглед је, да ће се наше вино скупље продати. То потврђује већ и сам тај факт, што су страни купци из

горње Аустрије овамо дошли и бурград донели, па иду по вароши са сензалима да купују земунско вино. Они обећавају већ сад 3 форинта за мађарски аков с киселицом заједно и одмах да га носе.

На нашој пијаци слаба је радња са храном. Жито никако не доносе почем ниске цене не пријају продуцентима. Само се ту плаћа за наполицу 2.60—80; за јечам, који се више доноси, 2.40—50; зоб, сећено, по 1.60. Јечам је са свим слабог квалитета, те није за пиваре.

Као што је већ јављено у овом листу овогодишњи је кукуруз и по каквоћи и по количини такав, како га ретко ко памти. Слабо се још доноси, и то само за кућевну потребу, па плаћају на пијаци по 3.60. Од сутра ће се свуда брати, па ће довози скорим почети. Купаца има толико, да су сви амбари мали и велики заузети. По изгледу биће кукурузу прва цена 4 фор. 100 ока.

Напчево, 26. Септембра (о. д.)

Наше болтације ту же се због рђавих пазара. Томе је узрок трајуће лепо време, што га имамо, и које је штетно по ту радњу, јер јесенска роба нема узимаоца. Како се буде време окренуло, наступиће хладни дани, и намириће се онда само зимска потреба, па трговци губе јесенски сезон. Као да се у нас и природа угледала у наш „гемајндерат,“ па хоће да се одликује у екстремима. Напротив занатлије у опште добре послове раде, но и они се ту же, што немају довољно раденика. (То је каламитета, која се осећа свуд по дољним крајевима. У.)

Шпекулација са храном већ се почела развијати. Купује се жито, стари и нови кукуруз, али довози беху слаби ове седмице, што сељаци имају посла у пољу. Жито се плаћа по 6.80 до 7.40 по каквоћи; стари кукуруз по 4.10; репице по 3 фор. Цена која се плаћа за нови кукуруз тешко да ће се одржати, јер уз велике количине старе робе, које се још палазе у рукама продуцентата, дало је ове године једно јутро 18—24 кибла. Не чувеној тој плодности успоређује се још и најбоља каквоћа кукуруза.

Ви донесите месечна извешћа наше штедионице, из којих се дознаје за знатни промет, с којим се похвалити наш завод може. И то показује велику разлику између овдашње и земунске пијаци, које штедионица знатно заостаје иза наше, и у промету и у улозима.

Седмични преглед курса на бечкој берзи.

	23.	24.	25.	26.	27.	28.
С е п т е м б р а						
Дукат цесарски	5.54	5.53	5.53 ¹ / ₂	5.53 ¹ / ₂	5.54	5.54 ¹ / ₂
Сребро	113.65	113.75	113.75	113.90	114.—	114.—
5% металици	56.75	56.70	56.80	56.70	57.30	57.40
Ови с кам. мај—новем.	57.30	57.50	57.50	57.60	57.90	58.—
5% народни зајам	61.70	61.80	61.80	61.90	62.10	62.30
Акције народне банке	714.—	722.—	743.—	748.—	755.—	750.—
„ кред. завода	206.50	206.80	207.50	207.10	207.30	207.30
Лозови 1860. године	82.50	82.60	82.90	82.90	82.90	83.20
Лондон	116.—	116.—	116.—	116.15	116.40	116.50

ОПШТА РУБРИКА.

Уредништво не одговара за чланке, који се печатају под овом рубриком.

Erklärung.

Aus mehrfachen mir bei meiner Rückkunft nach Hause zur Kenntniß gebrachten Mittheilungen entnehme ich, daß man in der Stadt das Gerücht zu verbreiten beflissen ist, der am 3. October stattgefundenen Brand sei durch ein in meinem Hause unterhaltenes offenes Feuer entstanden. Hierüber gepflogene nachdrückliche Nachforschungen haben mir die Ueberzeugung verschafft, daß die Gerüchte rein erfunden sind. Um aber allen Vorwand zu weiteren mir nur schmerzlichen falschen Nachrichten zu entkräften, habe ich um gerichtliche Untersuchung gebeten, damit die Entstehungsart des Brandes konstatiert werde. Desgleichen werde ich gegen jenen Herrn klagbar auftreten, der mit Hintansetzung aller durch die Bildung und Menschlichkeit gebotenen Rücksichten meine Familie im Momente großer Gefahr insultrirte und beschimpfte und das in einer Weise, die eines Bürgers unwürdig genannt werden muß.

Bei dieser Gelegenheit kann ich nicht umhin, den Herren Offizieren der Garnison, wie auch den übrigen Personen, die bei der Feuerbrunst hilfreiche Hand geboten haben, meinen tiefgefühlten Dank auszusprechen.

Semlin, 8. October 1868

Anton Brummler
Capitain.

Антон Сун

ужареки мајстор у Земуну,

станује у бежанијском сокаку у кући г. Игњата П. Јовановића, под бројем 356, препоручује своју радњу поштованој публици. У њега има особито добра лађарска алата цента по 30 форината.

Објава.

Потписани агенат друштва за осигуравање „Викторије“ препоручује се поштованој публици за примање разних осигурација против ватре, на живот и пр.

Премије од осигурације са свим су ниске, а друштву овоме главни је задатак, да у случају ватре или смрти, точним и брзим исплаћивањем оштећених добар свој глас сачува.

Јосиф Штрауб
у Земуну.

Anzeige.

Endesgefertigter Agent der Versicherungs-Gesellschaft „Victoria“ empfiehlt sich einem P. T. Publikum zur Aufnahme der verschiedensten Versicherungen gegen Feuerschäden, Lebensversicherungen u.

Die Versicherungsprämien sind möglichst billig gestellt, und wird sich die Gesellschaft bestreben, bei vorkommenden Schäden, durch reelle und schnelle Liquidirung und Auszahlung ihren bisherigen guten Ruf zu erhalten.

Josef Straub
in Semlin.

У ПАНЧЕВУ.

In Pancsova.

У ФОДОРИЋЕВОМ СТОВАРИШТУ

СОБНОГ НАМЕШТАЈА, СТОЛАРСКОГ

и тапетарског еспапа налазе се на продају

мртвачки сандуци од метала разне величине врло лепо и сасвим јефтине.

Im Gasthause zum Hirschen
in Semlin

wird man zu jeder Zeit mit schmackhaften Speisen, guten Weinen und vorzüglichem Oberländer Bier bedient, und zwar zu äußerst billigen Preisen. Es empfiehlt sich zu zahlreichem Besuch

Živko Kirčanski,
Gastgeber.

Гостиница код „Јелена“
у Земуну.

Здрава и врло укусна јела, добра вина и горња особита пива може се код мене добити по веома умерену цену у свако доба. Надам се многобројној посети.

Живко Ђурђански,
угоститељ.

Пловидба местне лађе до 21. Октобра.

Из Земуна у Београд, у 7 сахата у јутру.

Из Београда у Земун, у 7 и по сахата у јутру.

Из Земуна у Београд и Панчево, у 8 сахата у јутру и у 12 и по сахата по подне.

Из Панчева у Београд и Земун, у 10 сахата пре, и у 2 и по сахата после подне.

Из Земуна у Београд, у 5 сахата у вече.

Из Београда у Земун, у 5 и по сахата у вече.

У Пешти, 1. Аугуста 1868.

II. II.

Част ми је дати вам на знање, да сам уз друге послове своје данас и „банкарску и сарафску радњу“ овде отворио, и молим учтиво, да би се у случају потребе монета, државних и индустријалних папира, лози и пр. на моју радњу набављања или продавања ради обратити изволели. С поштовањем

Ј. Ј. Кохен. Јозефплац бр. 6.

Pest, 1. August 1868.

P. C.

Ich beehre mich hiermit Ihnen mitzutheilen, daß ich mit Beibehaltung meiner bisherigen Geschäfte am heutigen Tage ein

Bank- und Wechsel-Geschäft eröffne, und bitte Sie vorkommend bei Ein- und Verkauf aller Sorten Münzen, Staats- und Industrie-Papiere, sowie aller Gattungen Lose mir Ihre geschätzten Aufträge zukommen zu lassen. Mit Achtung

I. I. Kohén Josefplatz Nr. 6.

Мали барон.

(Свршетак.)

IX.

Ево нас у једној јужнонемачкој престолници. У богато намештеној соби, која беше слабо осветљена, сеђаше или боље лежаше нека женска на свиленом, меком канабету. Беше чудо лепа. Плаве витице спуштаху се низ бледо чело њезино, уста румена па мала, а очи плаве као небо, тело пуначко као наливено, и све на њој беше тако одмерно, да је правоме анђелу личила, а већ није била у првом цвету младости.

— „Елем ипак!“ проговори она тихо сама себи. Јелисавето, опасну играш игру, може се страховито свршити. Али то је последњи пут што ћу га видети! како да му одбијеш срдачну жељу? Јест, то је последњи пут и мени се претскажује, да ја не могу, да нећу никад сретна бити. Нека мрачна сенка, што ме ваздан окривљује, стоји између мене и среће моје, и за то поред свег богатства и сјајности ове у којој сам, осећам се некако усамљена, остављена и несретна.

Послужавка уђе у собу и шапне јој нешто на ухо.

— Нека уђе, па нас остави саме! рече и њезине лепе очи заплаштеше.

Један човек уђе. Беше висока, поносита стаса, очи црне, сетне, а погледа врло одважна. Све на њему изражаваше нешто необично, значајно.

— Захваљујем грофице, срдачно вам захваљујем! проговори дубоким гласом, који му дрхташе. Захваљујем вам што сте допустили, да загледам још један пут у те очи, да чујем још један пут тај глас, док ме моја судбина или ако хоћете дужност за навек однесе одавде.

— Ох, зашто се морадосте уплести у живот мој! повиче она болно. Зашто морадосте познати мене несретну жену, која је већ десет година прикована за недостојна човека, кога не љуби, и који је њу за рад страсти своје занемарио. О, тешко сам казњена Александре ради поноса мога, ради сујете и тежње, да светлим у друштвима, која су ми пре завидела, а сад се поругљиво смеју моме разореном животу.

— Али Јелисавето, што се не отргнете из тих срамних окова, што не оставите ту околину, над којом ви сјајите као пун месец међ ситним звездама? О, саслушајте молбу моју, пођите са мном, јер вас љубим, као што још никад нико није женску љубио. Мене зове отачбина, зове ме

Пољска, која је доста робовала, па сад хоће да почне последњу отсудну борбу за слободу. Ох, будите моја, бежите са мном из овога света, који вас не може ни схватити ни љубити као ја. Хајдете са мном моме двору. Ваш поглед и мисао на отачбину моју заједно ће ме одушевљавати, кад куцне час борбе. Ох, чујте ме, јер живот, па ни сама слобода Пољске не вреди ништа за Александра Дверника, ако ми ти као сјајна звезда надежде не светлиш.

— Ах, не говорите тако драги пријатељу, не иштите зелени венац наде из ове руке, која је до данас само трнове венце делила онима, који је љубише. Не захтевајте, да привежем човека за онакву жену, која ништа нема, с чим би могла усрећити таквога човека, као што сте ви. Вама треба срце топло и жарко, које би цело вама припадало, а моје би срце морали увек делити са демонима горкога кајања, са сенкама минулих дана, који често претећи пред душу моју излазе. Ви знате кривицу моју, што сам учинила у заносу своме са верним срцем једним, ви знати, јер пред вама немам тајне, и опет! — О, оставите ме судбини својој и баците поглед ваш к сјајнијим звездама, него што су ове, што над нашом љубави светле.

— И ја опет немам друге жеље, него само да тебе својом назovem, тебе, коју те силно љубим! Ох, не дај, да те толико клечећи молим! —

Јелисавета цикну страховито. Беше бледа као смрт и сукоченим погледом гледаше на врата оближње собе.

И Александар погледи и поплашен виде на вратима разјарена грофа Риденауа, где му ватра из очију сева, који суровим гласом својим веома узбуђено рече:

— Госпођа грофица Риденау уме баш лепо сладити себи свој „не сретни живот“, као што извољева називати своју удају; уме крaсно употребити оно време, кад ме моје мале страсти за часак одведу од ње, наравно на рачун части мужа свога. Јесте ли због мене у самоћи, или због вас саме кад е таквом равнодушношћу награђујете моју верност, приврженост и све оно, чега сам се вама за љубав одрекао? Ви би већ сутра били далеко за горама с вашим драганом, а ја би био потсмех целој престолници, само да нема бедних послужитеља, који за новац одаду своју госпођу, која се ослања на верност њихову. Други пут ваља боље да назите и да боље чувате кључ од вашег орманчића. Знате ли?

Тако рече и у крајњем беснилу са најподругљивим потсмехом баца завежљај писама на сто. Кад их Јелисавета спази, задрхта и обнесвешћена падне.

— Но што ми још међу собом имамо, за то нам није потребан сведок, рече и једном руком ухвати њу, а другом оштро покаже врата. А ви ћете господине Александре Дверники, ако нисте подлац, чекати, шта ће гроф Риденау сутра казати разбојнику части његове. Идите!

Александар хтеде одговорити, али један поглед драгин, којим га мољаше да ћути, ућуткага. Поражен изиђе из собе.

Сутра дан беше у престолници велика избуђеност. У свима се круговима говораше само о томе, како је гроф Риденау пао у двобоју са неким пољским племићем Александром Дверником. Лепа грофица оставила је изненадно варош после неколико сахата.

X

Неколико недеља после тога догађаја сеђаше судија М... ски господин Едвард Браун у својој соби за доручком. Послужитељ уђе и пријави некога странца, који жели с њиме говорити.

Странац уђе.

— Херберте! повиче судија радосно изненађен. Стари пријатељу, који ли сретни ветер дуну и донесе те скоро узгубљена опет у домовину. Али за бога, како изгледаш? Шта ти се догодило?

То беше заиста Херберт, што стајаше сада пред својим другом са универзитета. Здравно се постарио. Његови обично румени образи беху сада бледи и суви, а очи упале.

— Јест пријатељу! изменуо сам се и сад сам само сенка онога, што некада бејаш. Сад се ето повратих, па да више никада не излазим у тај лажљиви свет, што ти враћа за верност издајство, за љубав обману. Ти си ми верни пријатељ. Теби дођох, јер си добар и требаш ми. Молићу те нешто као пријатељ пријатеља.

— Шта може богати барон Херберт од Бонкура молити од новог сиромашног чиновника; одговори Едвард у шали.

— Истина је, богат сам, и ако баш не тако, као што мислиш, но тебе молим, да употребим један део мога богатства. Али ми пре свега мораш задати поштену реч, да ћеш по мојој жељи учинити. Мислим, да ме довољно познајеш, па да ћеш знати да ништа зло не смерам.

— Ево ти моје руке, па ми реци сада твоју тајну.

— Јест, тајна је, и нека остане као тајна пред целим светом дотле, док мене нестане. Позната ти је несрећа грофице Риденау. Познато ти је, да сам је некада љубио свом снагом душе моје, па, ах! и сада је љубим, и ако је она сирото момче давно заборавила, коме је она некада у мрачном животу његовом звезда преходница била. Безпокојан тумарао сам непрестано по свету. Хтео сам, да је заборавим. И не могах. Куд год сам пролазио, свуда је лебдила њезина слика предамном, и лебдиће увек, док ми год не склопи смрт уморне очи моје. Пре неколико недеља вратио сам се из Инглиске. О каквом сам тугом чуо несрећу њезину! па сад помисли, пријатељу, та жена, чије је поносито срце навикло на сјајност и богаство — сад је сирота! Гроф је Риденау не само своје имање, него и њезин мираз прокартао. Он је вешто знао своје стање пред светом прикривати, но смрћу његовом открише се све лагарије и обмане. Она нема ништа до оне једне куће. Све сам дознао. Отац њезин умро је наскоро после несретнога Отмара, а оно мало, што јој је још оставио и то је сада пропало. Пријатељу, ја не могу пусти-ти, да се сада још и сиротињом бори поред несреће своје и непрестаног пребацивања савести. То је што те молим. Она несме ни учем оскудевати, докле год ја имам, а — хвала богу! — још имам да јој могу помоћи. Ти ћеш јој дакле ма под којим видом ове новце предати, а то ће јој бити доста, да ни учем не оскудева. Реци да је то стари дуг, кога је имао отац примити. Та ти си чиновник, знаћеш како треба. Јели драги пријатељу, да ћеш ми учинити ту утеху, да се она бар непати, ако већ неможе сретна бити.

— Ретки човече! племенити пријатељи! проговори Браун јако ганут. Камо још таквога срца, у коме таква верност станује, које толике болове изневерене љубави и тугу за украденим сном младићским са благословом и добротом враћа!

— Не говори о томе, него реци: хоћеш ли и можеш ли ми то учинити?

— И могу и хоћу, јер те познајем. Али, рече бројећи банке, ни твоје цело имање не износи више, него што овде дајеш. Шта си нау-мио?

— Јест истина, али мени опет остаје, колико ми за живот треба. Нашто ми више? И онако сам бли-

зу гроба. Ни живот ни свет немају више сласти за мене. Све је прошло за мене. Сада ћу се вратити у кућу мајке моје, одакле ме је љубав уздигла до небесне светлости да ме само у већу бездну баци. Тамо ћу живети мирно. А кад ми затреба пријатељ, срце, које ће ме разумети, теби ћу доћи, а ти нећеш одбити пријатеља!

— Не, једнога ми бога нећу, и увек ћу бити сретан, кад такво племенито срце буде крај мене!

Херберт загрли пријатеља и још га један пут опомене, да што пре изврши жељу његову, па онда оде.

XI.

Да се вратимо почетку наше приповетке — то је почетак свршетка. У ономе старом двору живела је нека бледа госпа, која још и сада беше лепа, и ако јој је тешка туга борама прошарала лице. Једино јој друштво беше стара слушкиња. Сиротиња из околине много приповедаше о добротинствима њезиним. Преко потока никада није прелазила, јер тамо стајаше она кућица, која је на девојачке часове незине опомињаше. Како јој је срце куцало, кад случајно угледа вите стас онога човека, што излазаше из оне куће, кога сељаци још увек „малим бароном“ зваху. Свет говораше, да је он душом болестан, да је своје имање шћердо, па да сад живи од руку својих, па и од тога још дели сиротињи. Он се свагда смешио, кад је тако што дочуо. Јелисавета се врло често сећаше младости и своје и његове, и тада задуго неби излазила из собе, а кад изиђе, могаху јој се увек видети очи мутније од суза и образи блеђи.

Тако је пролазило време, па дође већ и лето г. 184*. „Мали барон“ не излазаше дуго на поље, а лекар је нешто често долазио његовој кући.

Једно вече сећаше Херберт у својој наслањачи. Баш га је доктор тада оставио. Сунце је седало. Врата се отворише и бледа женска стајаше пред замишљеним Хербертом.

Он се трже као из сна.

— Грофица Риденау! повиче веома изненађен.

— Јест, ја сам Херберте! опростите, што вас тако назвах, као некада, када сретна бејаш. Ах, како сам не заслужна оне среће! Херберте, ви патите, ви много трпите због мене — несретне, која вас онако немило наградих за вашу верност.

Херберт устани и дрхтећи пружи јој обе руке и тихим гласом рече:

— О неговорите тако! Висте негда с вашом љубави зору мога живота улепшали, па сада сте опет дошли, да и вече мога живота украсите, да ми мира донесете, који ми је тако потребан. А и висте га напали, је л' те? Из очију вам читам.

— Јест, нашла сам га Херберте, ако ми опростите за сву ту патњу, што због мене сносисте!

— Јелисавето! ја немам ништа да вам праштам — — —

Месец је већ скочио више брегова, кад је Јелисавета изишла из мале куће. На лицу јој се огледаше унутрањи мир и блаженство. Још више вечери одлазаше она тамо после тога, а кад једно вече дође, спази — мртвога Херберга. Међ хладним прстима држаше малу плаву витуцу косе.

Драги читаоче! Лепа читатељко! Дођете ли један пут у М., не покажите труда, отидите на гробље. Тамо ћете прочитати на једноме камену ове речи: „Херберт барон од Бонкара,“ а ниже тога: „Буди веран до гроба, па ћу ти дати круну живота!“ Идући тамо ересћете стару бледу госпу, која се баш с гробља враћа, а на гробу ћете наћи зелен венац, којим га је она окитила.

Превео С. П.

Да л' је забава ил' је екнес?

„Велике вароши потребују позориште а покварени народи романе“ рекао је Жан Жак. Ако је то истина, онда је Земун и велика варош и покварени део покваренога народа, јер је писац чуо, пре него што се својим очима уверио, да је у Земуну дошло позориште, а што се романа тиче, то сам чуо од младића, где говорише, како је овај оној, а онај овој опет однео један роман, јер што саме госпођице имају то су давно прочитале. Наравно, ја кажем чуо сам, јер моју малу наученост још није послужила срећа, да видим и те библиотеке, премда сам се уверио, да наше госпођице нису без француских романа на немачком језику. О томе сам се уверио чудним случајем. Као испитач, истина бог, требао сам зверати на све стране, не би ли што уловио за белешке, али у тај пар ишао сам с обореном главом. Наједан пут зашнем за нешто и — шешир ми падне с главе, а у исти мах и једна књига. Зачудио сам се. Знао сам да нисам имао књигу под шеширом. Погледим око себе и спазим на прозору једну госпођицу,

која је исту књигу читала, и коју сам јој својом замишљеном главом из руку њезини избио. Него и она мора, да се у небо загледала, кад није књигу тргла, мора да је чекала своју звезду да изиђе, јер је то пред вече било, а то обично женске раде. Подигнем књигу, погледим брзо на наслов и предам јој. То је све ћутећи ишло. Само је она мало поцрвенила, и то мора бити баш због тога, што је видела, да сам загледао у књигу, која ни мало не приличи невином и њежном створењу. Другога узрока не знам, јер сам са истим лицем са свим не познат.

Ово је дакле довољан доказ, да романа имамо, а да л' је истина, што Жан Жак каже, да је тамо поквареност, где су они, то ћу сад прећутати.

Него да видимо сада има ли тај Жан право што каже, да је оно велика варош, у којој је позориште.

Хајдемо код Фасла. Шта видимо? Напред пуно асталара разређаних, око њих мужка и женска створења словесна и не словесна — и то ми дође као оно у рату кад се чета распне у стрелце. Келнери трче између остала као командујући официри по војсци, но ту ми не испада сравњење са свим добро, јер у војсци они што трче заповедају, а они што стоје слушају, а овде заповедају они који седе, а слушају они, који трчкарају. За овима долази велика маса племса. Можемо је сматрати као резерву, јер заиста, како који астал остане празан, а оно се неколицина из те гомиле одабере и ступи напред — за онај сто.

Шта даље видимо?

Видимо узвишено место од дасака, а на њима неке стране фигуре, којима се публика одушевљено смеје и рукама пљеска, а у истини те фигуре, што наш свет комендијашима зове, исмевају наивну публику и пљескају по њезиним цеповима.

Шта даље видимо?

Више не видимо ништа ново, али сад чујемо. Чујемо срамне изражаје, које ја не би желио тим „фолксенгерима“, ни да се у њиховом народу овако јавно чују, а камо ли у нашем народу да их говоре. Ја сам дакле био рђаво чуо, да је позориште дошло, јер је ово персонифицирани отров, који се скита по свету и трује морал, као што кужни ваздух трује људско здравље.

Полиција ваља да мотри на те скиталачке дружине више него на поштена лица, на која јој баш сумњива лица позорност обраћају. Ле-

па је ствар слобода, и ја ћу јој свагда остати веран, али та слобода, којом се „фолксенгери“ послужише заборављајући на обичаје и нарав српскога народа, та слобода прелази границе сваког — — Но, немогу већ да нађем реч за толику дрскост! Ни Немцима неможемо честитати, што имају те „фолксенгере“, а српскоме народу баш желим да их никада невиди. Имамо ми своје „фолксенгере“ — дивне гусларе, што свагда будише дух у Србину и што народ лепим дариваше даром — појезијом народном, којој се диви цео изображени свет. Ово што је писац као Србин казао, важи и за остало суграђанство, јер поквареност и срамне речи терају црвенстида на сваком образу без разлике вере и народности његове.

Ми смо противни тим бестидним лакрдијама. Да шта ли би Русо радио, који и за праву комику овако рече: „Свако је срце болесно, које ужива у комичноме. Што је која весела игра занимљивија и савршенија, тим је више од штете моралу. Особито парчад, у којима се вечита љубав игра, која само распаљује страсти. Проучите најбољега комичара — француза Мољера, па ће те видети, да неваљалство карактера употребљава за своју досетку, и погажен стид за предмет свој. Дрскост побеђује невину простоту и преварени је жртва варалице. И свет се смеје томе, место своје негодовање да покаже.“

Тако је исто Жан Жак писао чувеноме Волтеру: „Неводем вас, јер ми кварите моју републику (Генф) вашим комедијама.“ А Даламберту писао је ово: „Где год је Волтер подуже становао, могу се комедије играти и романи читати без икакве опасности“, т. ј. да ће се људи покварити.

Против доброг позоришта дакле неможе нико бити. Оно стоји уз цркву, уз школу. Оно је најплеменитије уживање, оно је најбољи, најкориснији државни завод, оно је право васпиталиште. Но тим се више треба чувати од ових отровних измета „душевне забаве“ и публика треба, не да их с највећом расположеношћу слуша и гледа, него да их с презирањем тера од себе, како неби Жан Жак имао право, кад каже: да је оно покварена варош, где се они с успехом одржавају, јер то би било веома рђаво сведочанство за наше душевно образовање, за наше осећање о лепом и узвишеном.

Много сам развезо о „фолксенгерима“, па могу постати досадан читаоцима. Ал' гле мене! шта се ја и за то бринем? Та ма три ретка да сам о том написао, па би већ био досаднији него „фолксенгери“ који их већ толико вечера исмевају. Најлепше је, гледати свој посао. Ко хоће да се користи овим разлозима — нека је користан.

С. П.

СМЕСИЦЕ.

(Ново чудо.) Војна између бразилаца и паргвајаца пронашла је ново чудо у природи. Војска је ходила до оних места на реци Парани у које дотле још није крочила човечија нога. Ту скоро залутала је нека чета бразилаца и војници измучени глађу тумарали су по планини, не би л' што год нашла за јело. На један мах опазе некаку чудновату шуму и појуре тамо, надајући се да ће наћи каке плодове. И помислите како се изненадише, кад видоше, да је та шума од големих глава (печурака). Нека стабљика истерала је преко 50 стопа и шири јој је наличио на кућни кров. Четовођа, пуковник Манејеа заповеди да обале две печурке и нађе, да су од оне врста што се једу, па онда заповеди момцима да их испеку за вечеру. Војницима су се јако допале и кад су се вртнули у логор причали су за то чудо. Сад бразилаци граде чаду к тој шуми од гљива да се могу користити славним јелом.

(Вселенски сабор.) Познат је наши позив на вселенски сабор. Папа је излио милост своју и на протестанте и на православне, јер и њих позива на сабор, где би им један пут отворио очи, и довео их у крило једине спасавајуће цркве. Но како папа има милостиво срце за сва „чада“ на свету, види се од туд, што смера на исти сабор повзати и Јевреје и Мухамеданце! Да велике идеје! Штета што је човек мајушан за тако нечовечно извршење.

(Пароброд „Европа.“) Видели смо ту лађу и док је својим снажним грудима просецала тихо Дунаво, и кад је клоцула у чељустима силнога пожара. Она беше највећа паробродска друштва и имала је снаге за 400 коња. Грађена је пре 10 година у старобудимској радионици. Машина је из Њујоршке фабрике. Нова је коштала 328.000 ф. удруштвеним књигама забележена јој је вредност само од 160.000 ф. Она беше осигуривана за 140.000 ф. По томе није друштво у никаквој штети. Још треба и то узети, да њезини гвоздени делови, па и сама машина остају у својој вредности, јер су слабо повређени.

(Француски повци.) Српске новине пишу: По највишем решењу од 13. окт. м. к. бр ју 4. закона о новчаној тарифи од 1. Априла 1866 додато је: А полутине француских дуката од 10 франака 23 гр. и 30 п. п. По овој цени од сад ће се у свима јавним касама примати полутине француских дуката, т. ј. влатни француски повци од 10 франака. Ових новаца отире није било код нас у течају, па им зато ни цена у новчаној тарифи није означена била, а сад су се почели умножавати.“